

Egyre távolabb a keresztyén Európától

Újra terítéken a „Szexuális másság”. A szabadság és az emberi jogok hamis dicsőítése olyan utat nyit meg Európában, ami nemcsak távol vezet Istentől, hanem szembe is állít Vele. **3. oldal**

Érvek Isten létezésé mellett

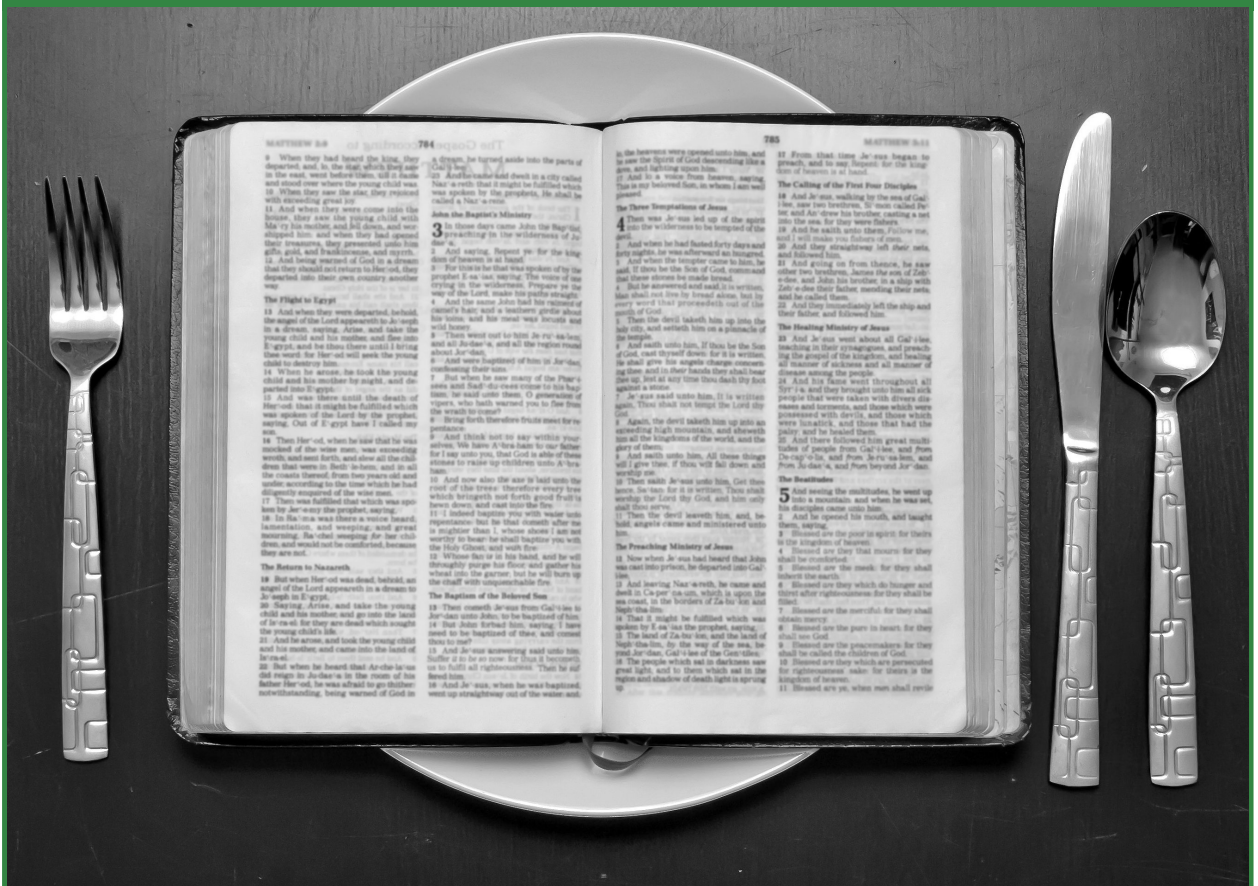
Aquinói Tamás, a középkor egyik legnagyobb teológusa, megkísérelte logikailag is bizonyítani Isten létezését. Bár ettől nem hittek többet Istenben, a kísérlet figyelemre méltó. **4. oldal**

Anorexia a családban

A lélek súlyos megbetegedése az, amikor valaki állandóan koplal, mert túl kövérnek látja magát. A nem egyszer halálal végződő pszichés rendellenesség egyre gyakoribb a világon. **5. oldal**

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYŰLEKEZETI LAPJA • 2014. MÁRCIUS XXV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

ÉHEZNI AZ IGAZSÁGOT

Aki bűntőlre adja a szívét és a gyomrát, az nagyon hamar, 4-5 óra után találkozni fog az emberi – és egyáltalán a szerves – élet legalapvetőbb ösztönével, az éhséggel. Nem is ezzel van a baj, jól van ez így megalkotva. Akkor válik gonosszá az éhség, amikor az ember önmagára néz, nem tud elszakadni saját létének gyönyörűségétől, amikor minden és mindenki más megszűnik körülötte, és nem létezik

egyéb, csak az annyira szeretett Én. Nem az evés a bűn, hanem az Önmagam állandó etetése. A bűnt megállít és elgondolkoztat, mert megmutatja kiszolgáltatottságunkat, esendőségünket. És azt is, hogy nem körülöttünk forog a világ. Van kényszerű böjtölés is: az ENSZ adatai szerint közel egy milliárd ember él a földön, akik még egyszer sem laktak jól életükben.

A BÖJT MÉRCÉJE

A SZERETET

„Az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít!” (1Kor 8,1)

Mintegy címként szerepel az idézett vers a 8. rész elején, amelyben Pál apostol a bálványokról, az azoknak szóló áldozatokról, és áldozati lakomákon való részvételről tanít. Ez az egy, rövid megjegyzés nagyon fontos! Nem egy elhanyagolható probléma a gyülekezetben ez a kérdés, mivel sokak fejében ott motoszkál: akkor most szabad, vagy nem szabad, bűn, vagy nem bűn, ha elmegyek és együtt eszem a pogányokkal? Leülhetek egy lelki asztalhoz a más vallásúakkal?

De miért kell ehhez szeretet? Hisz egyértelmű lenne a válasz: szó sem lehet róla, hogy pogányokkal vagy más teológiát vallókkal együtt egyetek, micsoda kificamodott közösségvállalás ez? Könyvebb lenne azt mondani: ez tilos! A hamis ismeret sokszor ki is mondatja ezt így velünk.

Ám Pál azt mondja: mi tudjuk, hogy más isten nincs a mi Istenünkön kívül, így a bálványáldozati hús, a lakoma is csak emberi lehet. És amikor így ülök az asztalhoz, így fogyasztom el a lakomát, nem vétkezem, mert ezzel nem annak a bálványnak vagy más tanításnak hódolok, hanem a felebaráttal vállalom közösséget.

De a mércé – mint mindenben – itt is a szeretet. Mert ha valaki megbotránkozna azon, hogy én hívő létemre a pogányokkal vállalom a közösséget (az asztalközösséget is!), és ezzel egy pislákoló mécsű keresztyén lángját fűjnam el benne, akkor inkább álljak fel az asztaltól. Bennem az ismeret megvan, de a szeretet legyen annál is nagyobb!

Nagyon nehéz ez: úgy viszonyulni, hogy azzal ne törjek borsot a másik orra alá. A „hecc kedvéért” hányszor elfeledkezünk az apostoli intésről!

Itt a böjt. Az ortodox nem eszik, a római és görög katolikus tartja a szigorú böjtöt, és azt hiszem, hogy nekem, reformátusnak van ismeretem, és kérkedek azzal, hogy én már pedig eszem! Ez ismeretnek ismeret ugyan, de nincs benne szeretet! Ez felfuvalkodottá tesz. Egyedül a szeretet épít! Szeretetből is lehet böjtölni.

VARGA BOTOND

MEGINDÍTÓ ALÁZAT

„És felindítá őt az Úrnak lelke...” (Bír 14,6a)

Sámson leánykérőbe menet széttép egy oroszlánt. Később kiderül, hogy ez a hatalmas tett egy találos kérdés alapjául fog szolgálni, ezért sem mondta el a dolgot a szüleinek. A különös kérés, miszerint a filiszteusok közül akar feleséget venni magának, a hirtelen nekitámadó oroszlán és a hihetetlennek tűnő győzelem mind „az Úrtól van” (4. v.).

Néha Isten akadályokat gördít elénk, és veszélyes helyzetekbe vezet, hogy meglássuk az Ő gondoskodó szeretetét az életünkben. De van úgy is – mint Sámson esetében –, hogy egyszerűen csak hagyja, hogy menjünk a saját fejünk után. Viszont bármi is történjen, nincs az a földi vagy éppen pokoli veszély, amely nagyobb lenne Isten hatalmánál. Sámson nem csupán megmenekül az oroszlántól, hanem szembeszáll vele, és győzedelmeskedik rajta,

mert „felindítá őt az Úrnak lelke”. Ha engednénk, hogy minket is felindítson az Úrnak lelke, akkor mi is nagy dolgokra lennénk képesek.

A böjt éppen ilyen felindító erőgyűjtés. Aktuális a kérdés: akarjuk ezt? Akarjuk, hogy felindítson minket a Lélek? Még akkor is, ha önvizsgálatra, bűnbánatra, krisztusi alázaatra indít? A böjt nem elgyengülést, éhes tántorgást jelent, hanem lelki töltekezést. A Lélek pedig soha nemcsak betölt, hanem ugyanakkor fel is indít, el is indít egy ügyben, egy harca, egy szolgálatra. A hasunk sok irányba húz minket, de a Lélek mindig egy irányba indít: amerre mennünk kell.

Krisztus földi élete és áldozata nyomán elmondhatjuk, hogy ma ezen erények által győzedelmeskedik Isten. Engedjük, hogy ez velünk is megtörténjen!

ERDEI ÁRVA ISTVÁN

SZÍNLELT BÖJTÖLÉS

Lelkipásztorként elmondhatom, hogy az egyik legkellemetlenebb része a szolgálatomnak az, amikor fel kell olvassam az adakozók névsorát. Nem azért kellemetlen ez nekem, mert nehezemre esik neveket és számokat felolvasni, hanem azért, mert ilyenkor mindig Jézus szavai jutnak eszembe: ne tudja a te jobb kezed, mit tesz a bal kezed. Azaz, ha a jobb kezeddal adtál, akkor ne tartsd a bal kezedet jutalomért!

Okoskodunk, taktikázunk mi lelkészek, hogy ha felolvassuk az adakozók neveit, hátha így többet adnak, ellenben Jézus világosan megmondja, hogy a jókedvű adakozás titkon van, mindenféle felhajtás és öndicséret nélkül. Én bizony szégyellem magam Jézus előtt emiatt...

Ettől a látszatkeresztységtől, virtuális hittől kellene óvakodjunk. A Krisztustól kapott fényt, természetesen, izzadságszag nélkül kellene továbbadni. Az adakozás is egyfajta böjt, hiszen megvonok magamtól valamit. Ne várd, hogy böjtölésedért és mindazokért, amit

teszel, megtapsoljanak, vagy „szenté” avasának. Isten titkon lát, mindezeket tudja és számon tartja.

Eszembe jutnak Jézus Hegyi beszédben elmondott szavai a böjtről, mint ami a hívő ember életéhez természetesen hozzátartozik. Egy szóval sem említi: kell vagy nem kell. Csak arról beszél, hogyan lehet helyesen is böjtölni. Nem kérdés, hogy a hitvalló ember sokféleképpen böjtöl, de Jézus csak egyre hívja fel a figyelmet: ne magamutogató módon, ne keserűen, ne úgy, mintha valami nagy áldozatot hozna, hanem örömmel!

A böjtöt tehát arra adta Isten, hogy közben és általa erőt nyerjünk, belső erők halmozódjanak fel az emberben, amik Tőle származnak. Ennek érdekében teljes szívvel forduljunk oda Istenhez. Ezt pedig színlelni nem érdemes, mert Isten nem csak a vesékbe, de a szívbe is belelát.

RÁCZ ERVIN

A MODERN INDIA KERESZTYÉN ALAPJAI

Bár az indiai társadalmat egy mélyen spirituális hinduista közösségnek tartjuk, amelyik sokszor erőszakosan is ellenáll a keresztyén üzenetnek, a modern India keresztyén alapokon nyugszik.

Napjaink talán legerősebb szellemi útkeresése Indiában zajlik, ami nemcsak az ország hatalmas népessége (1,3 milliárd) miatt érdekes, hanem azért is, mert az indiai társadalom rendelkezik az egyik legbonyolultabb és legkegyetlenebb szerkezettel, a kasztrendszerrel.

A kasztok közötti átjárás szigorú tiltása, és az alacsonyabb kasztban élők rendszeres meggyilkolása, vagy az ellenük elkövetett csoportos erőszak állandó hír a világsajtóban. Az indiai társadalom ugyanakkor éppen egy átalakuló, modernizálódó közösség.

A 18-19. századi keresztyén missziót sokszor vádolták már meg türelmetlenséggel, az adott kultúra felszámolásával, és valóban, nem kevés ellentét kísérte az indiai keresztyén missziót.

Amikor az első keresztyén misszionáriusok megérkeztek Indiába, itt 70 – egymással állandó véres háborúba álló –, kisebb-nagyobb királyságot találtak, amelyeken belül is a kasztrendszer miatt nagy feszültségek voltak.

A keresztyének mindenek előtt megtanulták a fő indiai nyelveket: az angolok a bengálit és a szanszkritot, a németek a tamilt, később pedig az amerikaiak a marathit. Ezt követte a Biblia lefordítása, majd a szervezett írás-olvasásoktatás, amit az állandó egészségügyi munka tett teljessé. Az írás-olvasás által a 70 királyság 450 nyelve és 20 féle írásmódja között létrejött a kapcsolatteremtés lehetősége. Ezzel párhuzamosan a keresztyének határozottan el-

NEHEZEN FELSZÁMOLHATÓ HATÁROK

lenáltak olyan indiai szokásoknak, mint az özvegy feleség elégetése halott férjével együtt, a gyermekgyilkosság, a vallásos prostitúció vagy az alacsony kasztbeliek büntetlen meggyilkolása.

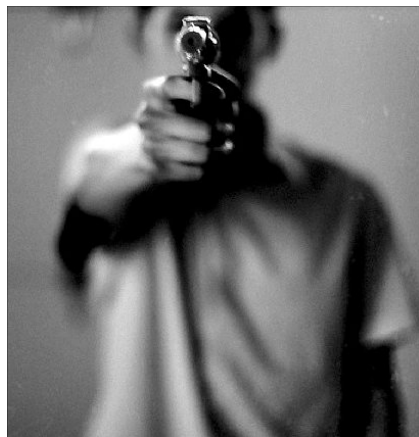
Az elmúlt évtizedekre megett ennek a tudatos keresztyéni magatartásnak az eredménye, hiszen ma a rohamosan fejlődő Indiában olyan kérdésekkel foglalkozik az egész társadalom, a vezető értelmiségi körök és a parlament, mint a kasztrendszer eltörlése, a nők védelme és az egyetemes emberi jogok. Az eltörölt kasztrendszer, halál utáni újjászületések (reinkarnáció) helyett az indiaiak most az egyszerű, felelősségteljes és teljes élettel, valamint egy végtelesen hatalmú Isten gondolatával foglalkoznak.

Háromszáz év után így érik be a misszionáriusok magvetése.

VIATOR

EGYRE TÖBB A GYERMEKGYILKOSSÁG

Az elmúlt 1 év alatt 194 gyereket lőttek le az Amerikai Egyesült Államokban.

NAGY ÁRA VAN A SZABADSÁGNAK

Az emberi szabadságjogokat a fegyverviselésre is kiterjesztő amerikai demokrácia egyelőre nem tud mit kezdeni az ijesztő kimutatással. Az elmúlt évben a 194 gyermekgyilkosság közül 84 baleset volt, 103 gyilkosság, 3 öngyilkosság, és 4 esetben nem tudni, mi történt pontosan. Döntő többségben (127 esetben) otthon végeztek a gyerekekkel általában egy családi vita után. A legtöbb családban elkövetett gyermekgyilkosságot az elkövető öngyilkossága követte.

A rendszeresen bekövetkező iskolai és közösségi tömegmészárlásokat a szakemberek nem egyszerűen a fegyverviselési szabadsággal magyarázzák, hanem az egész társadalomban végbemenő negatív lelki folyamatokkal. Egyre élesedik ugyanakkor az a vita az amerikai társadalomban, amelyik a fegyverviselési szabadság körül bontakozott ki az elmúlt években, ám mindeddig az emberi szabadságjogokra való hivatkozással seprték félre a kérdést.

EGYRE TÁVOLABB A KERESZTYÉN EURÓPÁTÓL

Az alapvető emberi jogok védelmével indokolta Ulrike Lunacek osztrák EU parlamenti képviselő azt a jelentést, amit a szexuális kisebbségek védelmében terjesztett az Európai Parlament elé, ahol februárban meg is szavazták azt.

A jelentés összeállítója után Lunacek-jelentésnek is nevezett anyag célja a „szexuális másság” védelme a kirekesztés és megbélyegzés ellen. A nemes és hangzatos indoklás ugyanakkor egy erőteljes jogi lépés a „szexuális másság” hivatalos elfogadtatására az EU tagállamokban, ami a jelentés megszavazásával immár nyílt szembezállás a klasszikus társadalmi értékekkel.

Az EU eddig is minden eszközt megragadott arra, hogy kinyilvánítsa függetlenségét a keresztyén értékrendtől, ami-

ELMOSÓDÓ ÉRTÉKREND

nek első lépése a keresztyén szellemi alapok megtagadása volt az EU alkotmányában 2004-ben. Nemrég pedig az Estrela-jelentés szerette volna hivatalosítani az abortuszt, mint a nő alapvető emberi jogát, de erős keresztyén tiltakozás nyomán végül ez a jelentés nem lett elfogadva. Egyelőre.

A most elfogadott Lunacek-jelentés bár nem kötelezi az egyes tagállamokat, de az új törvény által előírja: az azonos nemű párok élettársi közösségét, bejegyzett élettársi kapcsolatát vagy házasságára vonatkozó jogszabályokat a tagállamoknak el kell ismerniük, ha más tagállamban elfogadták ezeket a rendelkezéseket. Hasonló módon a most elfogadott szabályozás előírja a tagállamok számára a „szexuális másság” nyilvános felvonulásokhoz, az úgynevezett Büszkeség Felvonulásokhoz (Pride Parade) való jogát, és az állami hatóságok együttműködését rendelik el.

Jogvédő szervezetek ugyanakkor felhívják a figyelmet arra, hogy az új törvény által a „szexuálisan mások” több és kiemeltebb jogtámogatást kapnak, mint az „egyszerű”, „nem más” polgárok.

VISKY ISTVÁN

BÍBOR ÉS KARMAZSIN

A Szentírás számtalan szimbolikus cselekedetet és tárgyat használ Isten üzenetének hangsúlyozására. A Bibliában még a színeknek is jelentése van.

Ennek hatásaként tudható be az is, hogy több felekezetenél meghonosodtak az ún. liturgiai színek az egyházi öltözetben. Léteznek ugyan egyetemes szín-jelképek (pl. a fehér mindig a tisztaságot és az ártatlanságot, a fekete pedig a sötétséget vagy a gyászt jelképezi), de ezeken kívül a Szentírásban további két színek tulajdonítottak egyedi értelmet: a bíbornak és a karmazsinnak.

A bíbor színű festéket a bíborcsiga kopolyájának váladékából nyerték, ami napsütésben kissé kékes-lila árnyalatú, de színező anyagok hozzáadásával élénk kék vagy vörös festék is kikeverhető belőle.

KIRÁLYI BÍBOR PALÁST

Először a föníciaiak kezdték textíliák színezésére használni ezt a hihetetlenül ellenálló, de drága festéket. Értékét az adta, hogy egyetlen gramm festék előállításához kb. ezer bíborcsigára volt szükség. A bíbor a mennyei aranyfénynek a világ sötétjében való megőrzésekor létrejövő szint jelenti.

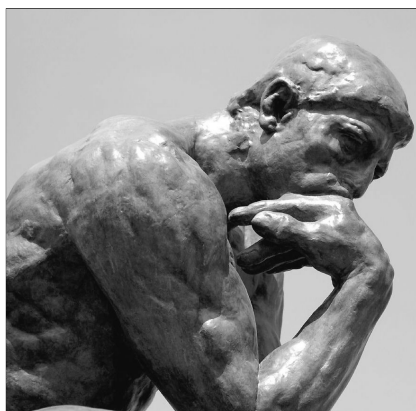
A karmazsin színű festéket a bíbortű karmazsintölgy kérge alá rakott petéből állították elő. Kezdetben ezeket a fa részének hitték, ezért kapta a karmazsin nevet, ez a Perzsiából elterjedt élénk vörös színezőanyag, ami Európában inkább skarlát néven vált ismertté.

Az Ószövetségben mindkét szín többször megjelenik. A bíbor szín mindig az értéket, az előkelőséget, és a gazdagságot volt hivatott megtestesíteni, míg a karmazsin a figyelemfelkeltés eszközeként vált. A karmazsin szín a büntől való megtisztulás jelképeként önállóan is szimbolikus jelentést kapott.

Az Újszövetségben pedig arról olvassunk, hogy Jézus vállaira keresztre feszítve előtt bíbor színű palástot terítettek, hogy így gúnyolják a „zsidók királyát”.

A papok, lelkipásztorok palástjának fekete színe a világtól való elfordulást, a világból való kilépést, a világ számára való meghalást jelenti.

ÖT ÉRV ISTEN LÉTEZÉSE MELLETT

Aquinói Tamást (1225–1274) a középkori skolasztikus teológia (a filozófiát és az emberi értelmet a keresztény hitelvekkel összhangba hozó irányzat) legnagyobb alakjának tekintik.

Fő műve, *A teológia foglalata* (Summa theologiae) azonban más szempontból is értékes könyv. Tamás ugyanis úttörőként az értelemre alapozva deduktív (levezető) módon érvel Isten létezése mellett. A teremtett világ „törvényeit” felhasználva igyekszik az észre támaszkodó embert meggyőzni Isten létezéséről. Bizonyítékai az öt út néven váltak ismertté. Érvei talán a meggyőzés erejével hathatnak a mai kor embere számára is.

Első útja a változás megfigyelésén alapszik. Minden változásnak van kitéve, ami külső hatásra történik. Később Newton ezt megfor-

dítva fogalmazza meg: minden egyenletesen mozog, amíg külső hatás nem éri (súrlódás, gravitáció). Ha minden mozgásnak „mozgatója” van, akkor kell legyen egy első mozgató, aki önmaga mozdulatlan, „és ezt mindenki Istennek tekinti”.

A második út a létesítő okot veszi alapul, ami szerint nincs okozat ok nélkül. Képzeljük el ezt úgy, mint egy ledőlő dominó-sort, aminek első elemét maga Isten dönti le.

A harmadik út a létezők esetlegességéből indul ki. A dolgok keletkeznek és elpusztulnak, de nem tűnnek el. A fizika mai nyelvén: „az anyag nem vész el, csak átalakul.” E szerint minden dolog előállításának előfeltétele az anyag, aminek eredetére azonban nem létezik tudományos magyarázat. A Szentírás ezt az „anyag-előállást” Isten semmiből való teremtő szavának nevezi.

A negyedik út az ún. létökéletelességi fokokat veszi alapul. Az ókori filozófusok azt állították, hogy minden dolognak van egy tökéletes modellje az égen (legjobb, legszebb, legigazabb), amit ideának neveztek el, és a földi dolgok csak részlegesek. Tamás szerint tehát kellett lennie egy „leginkább létező lénynek” is, ami minden más dolog tökéletes előképe.

Az ötödik út pedig a létezők célirányosságáról beszél. Még az értelem nélküli dolgok is szolgálhatnak értelmes célt (eszközök), ha azokat értelem irányítja, még ha előttünk rejtve is marad. „Tehát van valamiféle intelligens lény, aki minden természeti dolgot célra irányít, és mi ezt mondjuk Istennek.”

TOKÁR SÁNDOR

FARSANG VAGY KARNEVÁL

A farsangi időszak epifánia ünnepétől (január 6.) a negyven napos húsvéti nagyböjt kezdetéig, hamvazószerdáig tart, de a legtöbb ünnepséget közvetlenül a nagyböjt beállta előtt tartják.

Kezdetét egyes országokban más időpontra teszik. Legkorábban Velence városában kezdődik a farsang: István napján (december 26.), legkésőbb pedig Spanyolországban, Sebestyén napjától (január 20.) számítják, Rómában pedig csak a hamvazószerda előtti 11 napot ünneplik.

Magyarországon valószínűleg Mátyás király idején, olasz közvetítéssel honosodhatott meg, de széles körben csak később terjedt el. Erre utal a farsang magyar megnevezése, ami nem a latin karnevál (*carne-vale*: hús, Isten veled! vagy *carne lavamen*: hústól való tartózkodás) szóból ered, hanem a német *Fasching* szó magyarítása.

Egyes vidékeken a farsang a párválasztás és az esküvők időszaka volt. Azért, hogy a tavasztól ősziig terjedő munkák elvégzését ne akadályozzák a lakodalmi előkészületek, ésszerűnek tűnt a téli időpont, és mivel a húsvét előtti nagyböjtben már tilos volt a viga-

dozás, ezért a karácsonyi ünnepekör elmúltá lett erre a legkézenfekvőbb időszak.

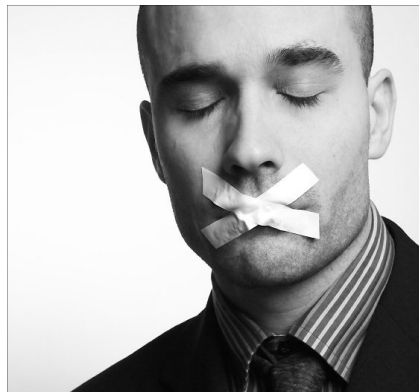
A farsangi hagyományok között találjuk az ún. asszonyfarsangot (farsangvasárnap utáni hétfő), amikor az asszonyok férfi módra mulathattak (korlátlanul ihattak és nótázhattak), és a farsangtemetés, aminek leghíresebb példája a mohácsi busójárás. A busójárásban a középkori farsangi hagyományok és egyes ősmagyar szokások egyedülálló módon keverednek.

BUSÓJÁRÁS A 19. SZÁZADBAN

HOGYAN BÖJTÖLJÜNK EBBEN A MODERN VILÁGBAN?

Böjt alatt rendszerint az étel-ital megvonását értjük. Szájunk megregulázását. És ez valóban így is van, de a mai megváltozott időkben a böjt jelentése is megváltozik.

Jézus korában, sőt vagy másfélszer éven keresztül különös szükség is volt erre, mert gyakran a gyomor bűnei, az étel-falak zárták el tőlünk Isten halk és szelíd szavát. Manapság sokkal inkább a szemünket és a fülünket kell megböjtöltetni, hogy Isten halk és szelíd hangját meghalljuk, amely felülről és mégis belülről akar hozzánk szólni.

AZ ORVOS VÁLASZOL

A böjt, mint terápiás módszer már az ókori egyiptomiaknál fellelhető, és valóságos tudományá fejlődött az ókorban, amelynek gyógyító erejét pontosan kikutatták, és annak helyes alkalmazására utasításokat állapítottak meg.

Már a híres görög orvos, Hippokratész (Kr. e. 460–377.) is leírja, hogy a böjtölés nagyon jó hatással van az egészségre. Úgy véli, orvosi szempontból a böjt 16 órával az utolsó étkezés után kezdődik. A böjt célja az, hogy – a belső pihenésen át – a szervezetet hozzásegítse, hogy az gyógyítsa, méregtelenítse és újítsa meg önmagát.

Vizsgálatok bizonyítják, hogy egy jóléti társadalomban élő átlagember évente kb. 2 kg tartósítószerrel, mesterséges színezékkel, állományjavítóval, ízfokozóval és egyéb élelmiszer adalékanyagokkal fogyaszt el és dolgoz fel. Ezek felhalmozódva felelősek lehetnek különféle betegségekért, egyéb kellemetlen tünetekért. A böjt kimossa ezeket a szervezetünkből, regenerál, enyhíti az idegességet, csökkenti a feszültséget, a böjt hatására csökken a vérnyomás és a koleszterinszint.

Dr. Oda Birchinger több mint hétezer böjtöt kísért orvosilag figyelemmel. Klinikai tapasztalatai alapján állítja: „a böjtölés képes meggyógyítani, illetve enyhíteni a reumát, kü-

Mi a feladat, a „leckénk” a halk és szelíd szó meghallása érdekében? Mondjuk egy héten legalább egy nap ne nyissuk ki a rádiót, televíziót, ne olvassuk el az újságok szomorú, riasztó, keserves, rossz híreit – az anti-evangéliumot, az ellenörömhírt –, amelyek bajokról, háborúkról, gyilkosságokról, sikkasztásokról, gazdasági és hatalmi küzdelmekről szólnak; ehelyett csöndesedjünk el. Egy napig ne lépjünk fel az internetre.

Nem kevesen vannak, akik azt mondanák erre, hogy ez szinte képtelenség. Ennél sokkal egyszerűbb egy héten egyszer a gyomrot megböjtöltetni – és ez így is van, ez tényleg egyszerűbb. Nekünk azonban fontos ezt a fajta böjtöt is gyakorolnunk. Csak így, szemünket-fülünket böjtöltetve tudunk olykor-olykor lényünk alaphangjára hangolódni, hogy így megtudjuk, mi rejlik bennünk.

Mit mond a csönd? Miről, kiről beszél lényünk mélye? Békés, tiszta hangok, képek jönnek-e elő, vagy zavaros, nyugtalanító, elintézésre váróak? Vagy éppenséggel a nagy semmi?... Azért is szükségünk van hangböjtre, hogy válaszoló-képesek legyünk a belső-felső hangra, a Lélek szavára. Csak elcsöndesedve, szemünket, fülünket böjtöltetve tudunk kapcsolatba kerülni Isten Lelkével. (Gyökössy Endre nyomán)

KÖNNYŰ A SZIVEN

lönféle szívbetegségeket, jó hatással van a keringésre és az erekre, enyhíti a stressz okozta kimerültséget, kezeli a bőrbetegségek tüneteit – többek között a pattanásokat is –, rendszerezi a rendszertelen menstruációs ciklust, csökkenti a hőhullámok gyakoriságát, a légzőszervi megbetegedéseket és az allergiás tüneteket, vagyis a szénanátha esetén is eredményes”.

Aki böjtölni kezd, először is érzi a kellemetlenségeket, megviseltséget, a testi és lelki mellék-tüneteket. Amint a test kitisztul a böjt után, a koncentrációképesség és a memória egyre inkább javulni kezd. Vigyázat, a böjtkúra alapos ismeretet igényel! A tudatlan vagy felelőtlen koplalás súlyos következményekkel is járhat.

ANOREXIA A CSALÁDBAN

Számos esetben a fiatal lányok körében jelentkező anorexiát a családok kamaszkori múltó szeszélynek gondolják. Sok szülő kínosnak, érthetetlennek és már-már dühítőnek gondolja gyermeke „furcsává változott” magatartását.

Jó tudni azonban, az „anorexia nervosa” a serdülő lányok körében a harmadik leggyakoribb krónikus betegség, mely sokszor halállal végződik. A helyzet ismerős lehet: azt tapasztaljuk, hogy a lányunk, számunkra indokolatlanul tartós diétába, fogyókúrába kezd, túlzásba viszi a sportolást.

Ezt követi, hogy vészes soványsága mellett is kövérnek képzelet magát. Az

AMIKOR MÁR A TÜKÖR SEM GYÖZ MEG

anorexia jellemző tünete, hogy a betegségben szenvedők önértékelésüket pusztán méreteiktől, súlyuktól és alakjuktól teszik függővé. Túlzott aggodalmaskodásokat tapasztalhatunk részükről az étellel, testsúlyukkal, illetve alakjukkal kapcsolatban. Jellemző tünetek még a mérges kirohanások és a depresszió.

Ezek a jelenségek, viselkedésformák csak tünetei egy mélyebb pszichológiai gondnak. Megnyilvánulásai lehetnek egy túlzott megfelelési kényszernek és számos probléma elfojtásának. De jellemzően megjelenik a betegség a gyermek-szülő ellentét hatására is, amikor a gyerek felnőtté válásának az „akadályozása” miatt alakul ki.

Nagy szerepe van abban a családnak, hogy a serdülő felismerje: szembe kell és lehet nézni a valós problémákkal, sőt ezeket meg kell és meg lehet oldani, akár egyedül, akár a közösség segítő erejével. Fontos tudatosítani és hiteles, szerető türelemmel, elfogadással éreztetni, hogy az életet akkor is lehet élvezni, sőt szeretni, ha nem mindig és mindenben tökéletes az ember!

DEBRECENBŐL HAZAJÖTTEM

A közöttünk szolgáló lelkipásztorok többsége a kolozsvári teológián végezte tanulmányait, ám kivétel ez alól a Nagykároly-belvárosi gyülekezetben szolgáló Bencze-Kádár Bertold, aki nemrég végzett a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen, és párjával hazajött.

EGYÜTT NINCS LEHETETLEN

– Mikor döntötted el, hogy teológiára fogsz felvételizni?

– A lelkipásztori hivatás iránti elkötelezettség lassan érlelődött meg bennem. Középiskolai tanulmányaimat a Nagykárolyi Elméleti Líceumban végeztem reál szakon. Ezek az évek ráébresztettek arra, hogy a reáltudományok nem annyira nekem valók. Egyre többet kezdtem járni a Nagykároly-kertvárosi ifjúsági csoportba, ahol jól éreztem magam. Fokozatosan kialakult bennem a lelkési hivatás iránti vágy.

– Milyenek voltak a debreceni évek?

– Az első két-három év nehéz volt. Más rendszer szerint épül fel az oktatás. Vannak kötelező vizsgák, és vannak választhatók, ám ahhoz, hogy a pontszámok meglegyenek, a választhatókból is kell vizsgázni. Első év után gondolkodtam azon, hogy átjövök a kolozsvári teológiára. Ám közben megszoktam ott, és jól éreztem magam.

– Miért határozta el, hogy visszatérsz Erdélybe? Meg se fordult benned, hogy ott maradj?

– Nem igazán szándékoztam ott letelepedni. Meglátásom szerint az ottani egyházi lelkület más, mint itthon. Ez mindig is visszahúzó erőként hatott rám. A jegyesemmel együtt úgy döntöttünk, hogy itthon építjük a jövőnket, és szolgáljuk egyházunkat.

– Vannak más erdélyi fiatalok is, akik a debreceni teológián tanulnak? Ők készülnek haza?

– Igen, vannak, főleg Partiumból, de az Erdélyi Egyházkerületből is. Azt, hogy ki hogyan dönt, sokban befolyásolja a párválasztás. A hölgyek esetében főleg, hisz ha ott találnak maguknak társat, akkor nem valószínű, hogy visszajönnék Erdélybe.

SEBESTYÉN ELŐD

IN MEMORIAM DR. FEKETE SÁNDOR (1930–2014)

Dr. Fekete Sándor hitvalló református családból származott. Kiss Sándor, az anyai nagyapja, 1896–1933 között a Misztótfalui Református Egyházközség lelkipásztora volt, aki tudása, hite és bölcsessége szerint 37 éven át pásztortolta a helyi közösséget.

Id. Fekete Sándor, az édesapja, máramarosszigeti erdészeti hivatalnok volt, és több évtizeden keresztül a Máramarosszigeti Református Egyházközség gondnoka – tudtuk meg Sipos István esperes úrtól. Ebben az Isten tisztelő és egyházszerető családban született 1930. május 22-én Borsabányán dr. Fekete Sándor. A család rövid időn belül munkahelyi kötelezettség miatt átköltözött Máramarosszigetre.

Itt kezdte elemi iskoláját, majd a Máramarosszigeti Református Gimnáziumban érettségizett. A sikeres érettségit követően a Marosvásárhelyi Orvostudományi Egyetemre nyert felvételt. Az egyetemet befejezve a Bukaresti Orvostudományi Egyetem szakképzésében részesedett.

1969-ben házasságot kötött Magoss Katalinnal, és Isten egy fiú- és egy lánygyermekkel ajándékozta meg őket. 1972-ben az orvostudományok doktora lett. Fiait orvosként, több barátjával együtt, Magyarlápason kezdte pályafutását, majd átigazolt a Nagybányai Megyei Kórházhoz, ahol megalapította az urológiát. Dr. Dragomir Liviu – az urológia osztály jelenlegi vezetője – méltatásában ígéretet tett, hogy javasolni fogja, a Nagybányai Megyei Kórház Urológiai Szakosztálya vegye fel dr. Fekete Sándor nevét.

Gyümölcstermő életet élt, hiszen a közel 30.000 műtét nem kevés munkát és felkészü-

A NAGYBÁNYAI MEGYEI KÓRHÁZ

lést igényelt. Ennyi embernek segítséget nyújtani, és ennyi betegségét gyógyítani, több mint hivatás. Munkásságát helyi és országos intézmények is oklevelekkel díjazták. Szakmai elismerésben részesítették 1995-ben; 2002-, 2003-, 2004-ben az év emberévé választották Romániában; 2002-ben Nagybánya város díszpolgárává avatták; végül 2004-ben Románia Lovagi Érdemrendjében is részesedett. Elért eredményeit túlszárnyalta szeretete, jó érzése és segítőkészsége. Végzőként álljon itt az utókor felé tolmácsolt üzenete: „A jó ember örökséget hagy még unokáinak is...” (Péld 13,22a)

ECSEDI ÁRPÁD

ELINDULT A NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE HONLAPJA

Ma már, ami nincs fent az interneten, az nem is létezik – szokták mondani. Bár ez nem teljesen így van, viszont ennek a 21. századi elvárásnak kíván eleget tenni a Nagykárolyi Református Egyházmege.

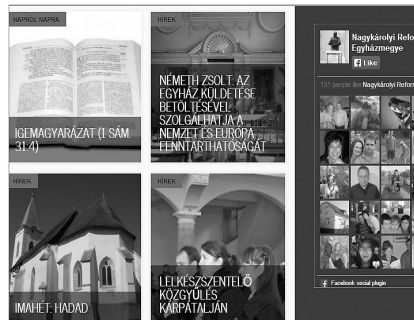
Az új honlap friss egyházmegei, hazai és határon túli református vonatkozású hírekkel, napi igemagyarázatokkal, tanulságos történetekkel, és különböző kérdések megválaszolásával kíván hasznos lenni az olvasóknak. A honlap másik célja, hogy az egyháztagok még jobban megismerjék egyházmegejük gyülekezeteit és lelkipásztorait.

Sok témakörben merülnek fel az emberekben kérdések, amelyekre ezen az oldalon most Balogh Enikőtől, Kurta Tötös Beátától, Nagy Róbertől, Sebestyén Elődtől, Szabó Sándortól és az egyházmege többi lelkipásztorától érkezőnek majd a feleletek. Bárki felteheti hitéleti vagy egyházi kérdését, amelyre választ keres.

A honlap szeretne kielégítő tartalmat nyújtani azoknak, akik az interneten is Jézus evangéliuma után vágyanak. Ezért a Napról napra

rovatban mindennapi igemagyarázatot, a Történetek rovatban pedig különböző bölcsességeket olvashatnak, melyek útmutatóként kívánnak szolgálni vidám és szomorú élethelyzetekben egyaránt.

A Nagykárolyi Egyházmege internetes oldala a www.karolyirefegyhamgegye.ro címen érhető el, ahol a rendszeresen frissülő anyagok közösségi oldalakon való megosztására is van lehetőség!

GAZDAG TARTALOM VÁRJÁ A HONLAPRA LÁTOGATÓKAT

ANNÁCSKA TÖRTÉNETEI – A NŐNAP

Közeledett március 8., a nőnap. Annácska már hetek óta gyűjtötte a zsebpénzét, hogy anyának valami szépet vásároljon. Délutánonként, iskolából hazafele jövet, sorra járta az üzleteket, és nézegette, minek örülne anya a legjobban. De amit látott, vagy nem tetszett neki, vagy a pénze nem volt elég rá.

Utolsó nap is szomorúan baktatott haza. Holnap nők napja, és még mindig nem talált egy jó ajándékot. Anya este meg is kérdezte:

– Miért vagy olyan szomorú, Annácska?

– Mert nem tudom, mivel lepjelek meg nőnapra! – felelte Annácska.

– Nekem nem kell vásárolnod semmit – mondta anya –, én valami másnak örülnék inkább...

De Annácska nem tudta kitalálni, hogy anya minek örülne. Mi az az ajándék, amit nem kell megvásárolni, és mégis ajándék? Vanda, a barátnője sem tudott segíteni neki. Hiába gondolkoztak, semmi sem jutott eszükbe. Az ajándék, az ajándék, elmélkedett Annácska. Bemegyünk az üzletbe, megvásároljuk és hazavisszük. Anyu is így szokott, amikor születésnapom van, egyéb nem jutott eszébe.

Nőnapon felmérőt írtak az iskolában matematikából. Két nagy feladatlapot kaptak, de Annácska nem tudott figyelni a felmérőre. Szórakozottan írogatta be az eredményeket, s egyet sem ellenőrzött le. Még mindig az ajándék járt az eszében. Úgy döntött, vásárol egy csokor virágot a sarki virágárusnál. Az biztos felvidítja anyát.

– Annácska, készen vagy a felmérővel? – szakította félbe az álmodozást a tanító néni.

– Azonnal készen leszek! – kapott észbe Annácska, és gyorsan befejezte a számolást.

A tanító néni összeszedte a lapokat, és gyorsan ki is javította. Az Annácskái elég gyengére sikerült. De annyira el volt foglalva a vásárlással, hogy meg sem hallotta a tanító néni dorgálását.

BULYÁKI KITTY RAJZA

Hazafele menet megvásárolta a virágot, és anyát azzal várta haza a munkából.

– Sok boldog nőnapot kívánok! – adta át a virágot anyának.

– Köszönöm, Annácska! – felelte anya.

– Nem tudtam, minek örülnél, így hát virágot vettem – mondta a kislány.

– Mi volt ma az iskolában? – kérdezte anya.

– Felmérőt írtunk, nézd meg! – adta oda Annácska a feladatlapot.

Anyu kezébe vette a felmérőt, és szomorúan látta, hogy szinte minden eredmény pirossal van aláhúzva. Annácskának csak ennyit mondott:

– Annácska, nem az üzleteket kellett volna járnod, hogy virágot vegyél...

– Hanem?! – kerekedett el Annácska szeme.

– A legszebb ajándék nekem az, ha jól tanulsz, kislányom! – simogatta meg szomorúan Annácska fejét anya.

Vázába tették a virágot, és Annácska leült, hogy újraindja a feladatlapot. Megértette azt, amire a napokban nem is gondolt. Ha igazi ajándékot akar adni az anyukájának, az nem a boltban vásárolható. De mi az?

KURTA-TÓTOS BEÁTA

ÉRDEKESSEGEK GYEREKEKRŐL

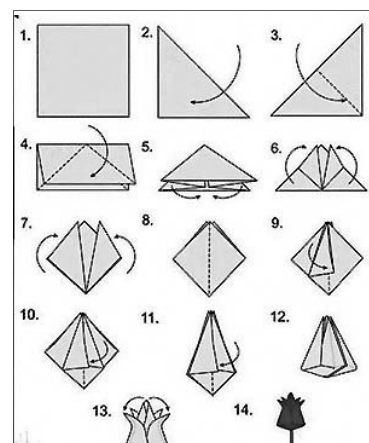
- Egy átlagos négyéves gyerek több mint 400 kérdést tesz fel naponta.
- Az elsőszülöttek kisebbek: születésekor az első gyermek általában kisebb, mint később született testvérei.
- A Nielsen Közönségmérés 2013. őszi, magyarországi adatai szerint a gyerekek nagyon sokat tévéznek, és gyakran néznek nem nekik szóló műsorokat is. A négy és tizenhét év közötti gyerekek naponta átlag három órát és tizenegy percet töltenek a televízió képernyője előtt.
- A gyerekek felénél nem korlátozzák, hogy mennyit költenek mobiltelefonra, és 87 százalékuknál nem figyelik a felnőttek, hogy mire használják a készüléket. Az internet esetében sem sokkal jobb a helyzet: a fiatalok 65 százalékánál a szülők nincsenek tisztában azzal, milyen tartalmakat néznek a gyerekeik a világhálón.
- Einstein négyéves korában még nem tudott beszélni. hatévesen kezdett el beszélni: kommunikációja bizonytalan, lassú és vonatott volt, s hétéves koráig visszhangszerűen ismételtetett mondatokat. Olvasni is sokára tanult meg, mivel diszlexiás volt.

KÉZIMUNKA

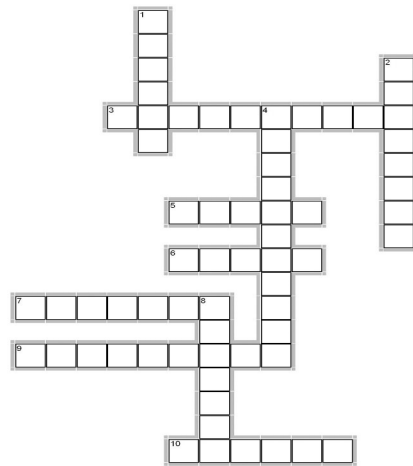
HAJTOGASS TULIPÁNT!

Nem csak üzletből lehet virágot vásárolni, hanem te magad is készíthetsz. Íme egy ötlet:

REJTVÉNY – OLVASD A BIBLIÁT!

Áz Apostolok cselekedetei 5. része elolvasása után fejtsd meg a rejtvényt! Jó munkát!

VÍZSZINTES

3. Ebben a városban volt a gyülekezet
5. Isten Fia
6. Krisztus tanítványa
7. Aki eladta a telkét, s csak egy részét tette be a közösbé
9. Akik kísérték a felügyelőket
10. Aki kiszabadította a tanítványokat a tömlőcből

FÜGGŐLEGES

1. A zsidók országa
2. Törvénytudó
4. Akik irigyelték az apostolokat
8. Ennek tornácában voltak az apostolok

ÉVFORDULÓ

AQUINÓI TAMÁS (1225–1274)

740 éve, 1274. március 7-én hunyt el Aquinói Tamás olasz katolikus teológus, skolasztikus filozófus, Domonkos-rendi szerzetes, egyházdoktor:

„*Doctor Angelicus*” és „*Doctor Communis*”. A hit és tudás, a keresztény filozófia és az arisztotelészi realizmus egyesítője. Fő munkája, a hét esztendőn át készült *Summa Theologiae* (1266–1273), a középkori katolikus gondolkodás és oktatási rendszer megteremtője. Évszázadokon át ható teológiai rendszere a *tomizmus* nevet kapta.

BOD PÉTER (1712–1769)

245 éve, 1769. március 3-án hunyt el (Felsőcsernátoni) Bod Péter erdélyi református főjegyző, irodalom- és egyháztörténész, gróf Bethlen Kata udvari papja,

olthévi és magyarigeni lelkész. Fontosabb művei: a bibliakiadások könyvszerkesztését képező *A szent bibliának története* (1748); irodalmi lexikona, a *Magyar Athenas* (1766); az erdélyi református püspökök történetét bemutató *Szent Polikárpus* (1766); valamint háromkötetes egyháztörténete, a *Historia Hungarorum ecclesiastica* (1888–90).

IMRE LAJOS (1888–1974)

40 éve, 1974. március 8-án hunyt el Imre Lajos, a kolozsvári református teológia gyakorlati tanszékének tanára, egyházkerületi belmissziói előadó. Szolgálatát és

írásait a hitoktatás, a konfirmáció (ezen belül a Heidelbergi Káté újbóli bevezetése a katekizisbe), a liturgiai reform és a belmisszió ügyének szentelte. Teológiai alapművei közé sorolhatóak *Ekleziasz-tika* (1941) és *Katechetika* (1942) című munkái. Az *Út* és az *Ifjú Erdély* című folyóiratok egyik szerkesztője volt.

TEREPSZÍNŰ BIBLIÁK A CSEH HADSEREGNEK

Terepszínű kötéssel, zsebkönyv méretben, és emiatt a normál kötésinél kétszer drágábban rendelt a cseh hadsereg Bibliákat a katonáknak.

A cseh hadsereg egy most véget ért beszerzés során négyezer darab cseh nyelvű, katonai-terepszínű, megerősített kötésű teljes Bibliát vásárolt, közel hatvanezer euró értékben. A Cseh Bibliatársaság kiadásában megjelent hivatalos cseh ökumenikus fordítás nagy népszerűségnek örvend, nemcsak a katonák körében, hanem a fiatalok, ifjúsági és sportszervezetek is előszeretettel használják.

Az elmúlt években több európai ateista szervezet is megkérdőjelezte a Bibliák szükségességét a katonaságnál, de minden kritika ellenére a védelmi minisztériumok határozottan támogatják a Bibliák használatát a hadseregben. A Biblia az egyetlen könyv, amit egy katonának a fegyverei és az elsősegély felszerelésén kívül a harctérre magával vihet. A legtöbb európai állam hadseregében tábori lelkészek is szolgálnak, és alkotmányosan rögzítve van, hogy állampolgárt csak honvéddé háborúba lehet behívni.

MÉG A NEM ISTENHÍVÓ KATONÁK IS OLVASSÁK

A VILÁG LEGRÉGEBBI HANGSZERE

Az emberek már 35 ezer évvel ezelőtt is zenéltek, legalábbis erről tanúskodik egy németországi barlangban talált furulya, amelyet a világ legrégebbi hangszerének tartanak a szakemberek.

A ZENÉT MINDENKOR MEGÉRTETTÉK

A hangszert kőszerszámokkal faragták ki egy óriási keselyű üreges szárnycsontjából. A 22 centiméter hosszú és 2,2 centiméter átmérőjű furulyán öt lyuk található, a „fúvókát” V-alakban metsztették. A lelet korát 35 ezer évesre becsülik, vagyis ötezer évvel korábbi, mint az eddig fellelt furulyák. „Ez minden kétséget kizáróan a világ legrégebbi ismert zeneszerszáma” – hangsúlyozta Nicholas Conard, a kutatást vezető professzor.

Már régóta foglalkoztatja a tudósokat az a kérdés, hogy őseink miért ragaszkodtak ennyire a zenéhez? Több elmélet is létezik, de abban minden tudós megegyezik, hogy a zene volt az első „nemzetközi” nyelv, amivel már az őskorban is szót tudtak érteni egymással az idegen kultúrák.

FRICSKA

Két református ember horgászik a csónakban egy tó közepén. Az egyik templomba járó, a másik kocsmázó.

– Aztán miről prédikált a pap, komám? – kezdett el piszkálódni a kocsmázó.

– Hát az arról, hogy a halálunk pillanatában minden bűnünk leperog előtünk.

– Hát, az rajtunk nem segítene, mert ha most felborulna a csónak, akkor mindketten meghalnánk – piszkálódott tovább a kocsmázó atyafi.

– Nem, komám, csak én halnék meg. A te bűneid viszont olyan hosszan peregnének, hogy addig a segítség is megérkezne!

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Szerkesztőbizottság: Ghitae-Szabó József-Levente, Kurta-Tóth Beáta, Oroszi Kálmán, Rácz Ervin, Tokár Sándor, Wagner Erik.
Felelős szerkesztő: Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárád, Moscovoi (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro.
Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felelős vezető:** Wagner Erik.
A lap terjesztése a lelkészi hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.